

Clara Zetkin: Kampen mot fascismen

[Denna rapport hölls den 20 juni 1923 vid Kommunistiska internationalens exekutivkommittés (EKKI:s) tredje plenarmöte, och ingår i Taber och Riddell (red), *Fighting Fascism: How to Struggle and How to Win*, Haymarket Books 2017. Här översatt från [Marxist Internet Archive](#). Översättning Göran Källqvist. Riddell har skrivit flera texter om Clara Zetkin och hennes verk, och hur hon var konsekvent förespråkare av enhetsfrontstaktiken. Intresserade läsare kan hitta dessa texter [här](#). Engelska översättningar av många av Zetkins text finns [här](#)]

Innehållsförteckning

Den socialdemokratiska synen på fascismen.....	2
Fascismens sociala rötter.....	3
Det proletära ledarskapets misslyckande.....	4
Fascismens masskaraktär.....	5
Borgarklassen och fascismen.....	6
Fascismens uppkomst i Italien.....	6
Demoralisering och terror.....	7
Fascistiska valframgångar.....	8
De fascistiska redskapen.....	9
Den misslyckade generalstrejken.....	10
Fascismens löften och hur de lyckats genomföra dem.....	11
Fascismens motsättningar.....	14
Proletariatets uppvaknande.....	15
Vilka kommer att störta fascismen?.....	16
Fascismen i Tyskland.....	17
Bekämpa fascismens lockelse.....	18
Till massorna!.....	19
Arbetarnas självförsvar och enhetsfronten.....	20

I fascismen ställs proletariatet inför en utomordentligt farlig och förskräcklig fiende. Idag är fascismen det starkaste, mest koncentrerade och klassiska uttrycket för den internationella bourgeoisins allmänna offensiv. Det är absolut nödvändigt att störta den. Det handlar inte bara om proletariatets historiska existens som klass, dess uppgift att befria mänskligheten genom att övervinna kapitalismen. Det handlar också om alla vanliga arbetares överlevnad, om levebröd, arbetsförhållanden och livskvalitet.

Av detta skäl måste hela proletariatet börja kämpa mot fascism. Det är uppenbart att vi kommer att besegra denna sluga fiende snabbare om vi inser dess natur och hur den uttrycks. Det har varit stor förvirring om fascismen, inte bara bland de breda arbetarmassorna utan även inom proletariatets revolutionära förtrupp, bland kommunisterna. Till en början var den förhärskande uppfattningen att fascismen inte var något annat än våldsam borgerlig terror, och man trodde att dess natur och

effekter liknade Horthys regim i Ungern.¹ Men även om fascismen och Horthys regim använder samma blodiga, terroristiska metoder och pressar ner proletariatet på samma sätt, så är de två fenomenen till sin historiska innersta natur helt olika.

Terrorn i Ungern inleddes efter att den till en början segerrika revolutionära kampen hade besegrats. För ett ögonblick darrade bourgeoisien inför proletariatets makt. Horthys terror uppstod som hämnd mot revolutionen. Ombuden för denna hämnd var en liten kast feodala officerare.

Fascismen är något helt annat. Den är inte alls bourgeoisins hämnd mot proletariatets stridbara uppror. Objektivt sett, om vi betraktar frågan historiskt, så uppstår fascismen som en bestraffning för att proletariatet inte har fört vidare den revolution som började i Ryssland. Och fascismens bas är inte en liten kast utan breda samhällsskikt, breda massor, som till och med sträcker sig in i proletariatet. Vi måste förstå dessa avgörande skillnader för att med framgång kunna ta itu med fascismen. Den går inte bara att besegra med militära medel, om jag får använda det begreppet. Vi måste också brotta ner den politiskt och ideologiskt.

Den socialdemokratiska synen på fascismen

Uppfattningen att fascismen bara är en sorts borgerlig terror förs visserligen fram av en del radikala strömningar i vår rörelse, men är mer kännetecknande för många reformistiska socialdemokrater. För dem är fascismen inte något annat än naket våld – dessutom en borgerlig reaktion mot det våld som proletariatet hade påbörjat eller hotat det borgerliga samhället med. För de reformistiska herrarna spelar den ryska revolutionen samma roll som Evas bitt i äpplet i paradiset spelar för de som tror på bibeln. De anser att den ryska revolutionen är ursprung till den nuvarande periodens alla uttryck för terrorism. Som om det aldrig hade funnits några imperialistiska rövarkrig, som om det inte fanns någon borgerlig klassdiktatur! För reformister är alltså fascismen ett resultat av den ryska revolutionen – proletariatets arvsynd i Edens lustgård.

Det var ingen mindre än Otto Bauer som i Hamburg förde fram åsikten att de ryska kommunisterna och deras anhängare har ett särskilt ansvar för dagens världsomfattande borgerliga reaktion och för fascismen; det var de som splittrade partierna och fackföreningarna.² Med detta fräcka påstående glömde han att de okänt harmlösa tyska oberoende [socialdemokraterna USDP] hade brutit med [de tyska] socialdemokraterna redan innan den ryska revolutionen och dess moraliskt fördärvliga exempel hade ägt rum. Bauer förklarar att världsreaktionen, som når sin höjdpunkt med fascismen, också orsakas av det faktum att den ryska revolutionen krossade de mensjevikiska paradisen i Georgien och Armenien.³ Han hittar en tredje orsak till världsreaktionen i den ”bolsjevikiska

1 Miklós Horthy var ledare för den kontrarevolutionära regimen i Ungern efter störtandet av den ungerska sovjetregering som hade existerat från mars till augusti 1919.

2 Otto Bauer var det österrikiska socialdemokratiska partiets ledare och teoretiker. Han var medlem i den centristiska Två-och-en-halvte internationalen, som i Hamburg 21-25 maj 1923 hade gått samman med Andra internationalen.

3 Georgien hade varit en del av det tsaristiska kejsardömet, men blev efter den ryska oktoberrevolutionen 1917 självständigt, med en regering som leddes av det mensjevikiska partiet och var fientligt inställd till Sovjetryssland. Den 16 februari 1921 gick Röda arméns trupper in i Georgien till stöd för ett lokalt uppror av sovjetvänliga styrkor. Georgien blev snart en oberoende sovjetrepublik, som i ett avtal var ansluten till Ryssland. Efter Första världskriget blev en del av Armenien, som tidigare hade varit delat mellan de ottomanska och ryska imperierna, självständigt och styrdes av det nationalistiska partiet Dasjnakererna. I september 1920 angrep turkiska trupper landet. När det armeniska militära motståndet föll samman i november gick sovjetiska trupper in i landet till stöd för ett uppror av prosovjetiska styrkor, vilket ledde till skapandet av den armeniska socialistiska sovjetrepubliken.

terrorn”. Men i sina anmärkningar såg han sig tvingad att medge följande: ”Vi i Centraleuropa tvingas idag möta de våldsamma fascistiska organisationerna med proletära försvarsgrupper. För vi har inga illusioner om att en vädjan till demokratin hjälper mot direkt våld.” Man skulle tro att han av denna observation skulle dra slutsatsen att våld måste mötas med våld. Men den reformistiska logiken har sina egna obegripliga vägar, likt den himmelska försynens vägar.

Otto Bauers hopkok fortsätter så här: ”Jag talar inte om metoder som sällan leder till framgång, som uppror eller till och med en generalstrejk. Det som krävs är en samordning mellan parlamentariska åtgärder och utomparlamentariska massaktioner.”

Här avslöjar inte Otto Bauer den hemlighet som han bär i sitt stränga politiska bröst, om vilka politiska åtgärder han är för i parlamentet, och än mer i aktionerna utanför parlamentet. Det finns aktioner och aktioner. Det finns parlamentariska och massaktioner som enligt vår uppfattning består av borgerligt skräp, ursäktade mina ord. Å andra sidan kan en aktion i eller utanför parlamentet ha en revolutionär karaktär. Otto Bauer håller tyst om de reformistiska åtgärdernas natur. Och det slutresultat som hans anmärkningar om kampen mot världsreaktionen leder till är helt enastående. Det visar sig vara en internationell informationsbyrå som ska ge exakta rapporter om världsreaktionen. Bauer förklarar: ”Grundandet av denna International kommer möjligen att mötas av skepsis. Om vi inte förstår hur vi ska inrätta en nyhetsbyrå som ger oss nödvändig information om reaktionen, skulle denna skepsis vara berättigad.”

Vad ligger bakom hela denna uppfattning? Det är reformisternas tro på den kapitalistiska samhällsordningens och den borgerliga klassmaktens orubbliga styrka och deras feghet och misstro mot proletariatet som världsrevolutionens medvetna och oemotståndliga styrka. Reformisterna ser fascismen som det borgerliga klassherraväldets allt erövrande makt och styrka. De anser att proletariatet inte är vuxet uppgiften att ta upp kampen mot det – det vore dåraktigt och dömt att misslyckas. Så det enda som återstår för proletariatet är att tyst och ödmjukt kliva åt sidan och inte reta den borgerliga maktens tigrar och lejon genom att kämpa för sin befrielse och sitt eget herravälde. Kort sagt ska proletariatet avsäga sig allt detta både för tillfället och för all framtid, och tålmodigt vänta och se om det går att få en liten bit via demokratins och reformernas väg.

Fascismens sociala rötter

Jag är av motsatt uppfattning, och det är säkert också alla kommunister. Närmare bestämt ser vi fascismen som ett uttryck för den kapitalistiska ekonomins förfall och sönderfall och som ett symptom på den borgerliga statens upplösning. Vi kan bara bekämpa fascismen om vi inser att den reser och drar med sig breda samhällsmassor som har förlorat sin tidigare säkra tillvaro, och därmed också ofta sin tilltro till samhällsordningen. Fascismens har i själva verket sina rötter i den kapitalistiska ekonomins och den borgerliga statens sönderfall. Redan i kapitalismen före kriget fanns det symptom på proletarisering av borgerliga skikt. Kriget ödelade den kapitalistiska ekonomin ända ner i dess grundvalar. Det visar sig inte bara tydligt i proletariatets förfärliga utarmning, utan också i att mycket breda massor av små- och mellanbourgeoisien proletariseras, i småböndernas katastrofala förhållanden, och i ”intelligentsians” tröstlösa svårigheter. De ”intellektuella” svåra belägenhet är särskilt besvärlig med tanke på att kapitalismen före kriget vidtog åtgärder för att skapa dem i större antal än efterfrågan. Kapitalismen ville utvidga masstillgången på arbetskraft till det intellektuella arbetsområdet och på så sätt släppa loss en ohämmad konkurrens som skulle pressa ner

lönerna – ursäkta mig, inkomsterna. Från dessa kretsar rekryterade imperialismen många av sina ideologiska förkämpar för ett världskrig. Idag upplever alla dessa skikt att de förhoppningar som de hade satt till kriget har grusats. Deras förhållanden har blivit betydligt sämre. Det som framförallt tynger dem är att den grundläggande tillvaron är så osäker, vilket de inte upplevde före kriget.

Jag grundar inte dessa slutsatser på förhållandena i Tyskland, där de borgerliga intellektuella har drabbats av yttersta armod som ofta är värre än arbetarnas fattigdom. Nej, titta på Italien – som jag kommer att tala om snart. Där var ekonomins undergång avgörande för att få samhällsmassorna att ansluta sig till fascismen. Tänk på ett annat land som, till skillnad från andra europeiska länder, gick ur världskriget utan allvarliga omvälvningar: Storbritannien. Där talar pressen och allmänheten idag lika mycket om de ”nya fattigas” svårigheter som om de få ”nyrikas” enorma profiter och lyx. I USA är lantbrukarnas rörelse svar på ett stort samhällsskikts allt svårare belägenhet. Mellanskiktets förhållanden har blivit mycket svårare i alla länder. I en del länder har denna försämring gått så långt att dessa samhällsskikt krossas eller förintas.

Som ett resultat av detta finns det oräkneliga tusental som söker nya möjligheter för att överleva, säkra sig mat och social ställning. Deras antal ökas av regeringsanställda på låg och mellannivå, offentliga tjänstemän. Till och med i länderna som segrade förenas de med tidigare officerare, underofficerare och liknande, som nu varken har arbete eller yrkesutbildning. Den här sortens samhällskrafter erbjuder fascismen en grupp framstående figurer som i dessa länder ger den en uttalat monarkistisk nyans. Men vi kan inte helt och fullt förstå fascismens natur om vi enbart ser dess utveckling som ett resultat av detta ekonomiska tryck, som har ökats betydligt av regeringarnas ekonomiska kris och deras minskande auktoritet.

Det proletära ledarskapets misslyckande

Fascismen har ännu en källa. Det är att världsrevolutionen har stoppats, dess takt har bromsats, och det som ett resultat av förräderiet från arbetarrörelsens reformistiska ledare. Inom en stor del av mellanskikten – statstjänstemän, borgerliga intellektuella och små- och mellanbourgeoisien – som proletariserades eller hotades av detta öde, ersattes krigspsykologin av en viss sympati för den reformistiska socialismen. De hoppades att den reformistiska socialismen, tack vare ”demokratin” kunde få till stånd världsomfattande förändringar. Dessa förväntningar blev smärtsamt krossade. De reformistiska socialisterna genomförde en mjuk koalitionspolitik, vars kostnader inte bara bars av proletärer och avlönade arbetare utan också av statstjänstemän, intellektuella och alla möjliga sorters småborgare på låg och mellannivå.

Dessa skikt saknade i allmänhet all teoretisk, historisk och politisk skolning. Deras stöd till den reformistiska socialismen var inte djupt rotat. Som saker och ting utvecklades förlorade de inte bara sin tilltro till de reformistiska ledarna utan också till själva socialismen. ”Socialisterna lovade att lindra våra bördor och lidande och en massa andra vackra saker, och en omvandling av samhället på rättvis och demokratisk grund”, sa de. ”Men höjdarna och de rika fortsätter att härska ännu strängare än tidigare.” Dessa borgare som var besvikna på socialismen fick sällskap av proletära krafter. Men alla de desillusionerade – vare sig de är av borgerligt eller proletärt ursprung – ger icke desto mindre upp en värdefull intellektuell kraft som skulle göra det möjligt för dem att titta framåt från den dystra nutiden mot en ljus och hoppningivande framtid. Den kraften är förtröstan på proletariatet som den klass som kommer att omdana samhället. De reformistiska ledarnas förräderi tynger

inte dessa desillusionerade gruppers inställning lika mycket som ett annat faktum: nämligen att de proletära massorna finner sig i detta förräderi, att de fortsätter att acceptera det kapitalistiska oket, att de faktiskt förlikar sig med ett lidande som är värre än tidigare.

I rättvisans namn måste jag också tillägga att inte heller de kommunistiska partierna, utöver det ryska, är utan ansvar för det faktum att det även inom proletariatet finns desillusionerade personer som kastar sig i armarna på fascismen. Många gånger har dessa partiers handlingar inte varit tillräckligt kraftfulla, deras initiativ inte tillräckligt omfattande, och deras genomslagskraft bland massorna inte tillräckligt stor. Jag ignorerar politiska misstag som har lett till nederlag. Det finns ingen tvekan om att många av de mest aktiva, energiska och revolutionärt sinnade proletärerna inte har hittat vägen till oss eller har vänt om när de inte har uppfattat oss som tillräckligt energiska och aggressiva. Vi har inte lyckats göra dem tillräckligt medvetna om varför även vi ibland måste hålla igen – om än ovilligt och av goda skäl.

Fascismens masskaraktär

Massor i tusental strömmade till fascismen. Den blev en tillflyktsplats för alla de politiskt hemlösa, socialt rotlösa, utblottade och desillusionerade. Och det de inte längre hoppades på från den revolutionära proletära klassen och socialismen, hoppades de nu att de mest dugliga, starka, beslutsamma och djärva elementen från alla samhällsklasser skulle åstadkomma. Alla dessa krafter skulle förenas i en enda gemenskap. Och för fascisterna är denna gemenskap nationen. De tänker sig felaktigt att en innerlig vilja att skapa en ny och bättre social verklighet är stark nog att övervinna alla klassmotsättningar. För fascisterna är staten det verktyg som ska uppnå deras ideal. En stark och auktoritär stat som ska vara deras egen skapelse och lydiga redskap. Denna stat kommer att höja sig högt över alla parti- och klasskillnader och omdana samhället i linje med deras ideologi och program.

Vad gäller den sociala sammansättningen hos fascismens trupper är det uppenbart att de omfattar krafter som kan vara ytterst obehagliga och till och med farliga för det borgerliga samhället. Jag kan gå ännu längre och hävda, att om dessa krafter insåg sitt eget bästa, så skulle de vara farliga för det borgerliga samhället. Exakt! Om den situationen uppstår, så måste dessa krafter så fort som möjligt göra allt för att se till att krossa det borgerliga samhället och bygga kommunismen. Men hittills har händelserna visat att de reaktionära krafterna inom fascismen överträffar och håller tillbaka de revolutionära krafterna.

Det vi ser här är en motsvarighet till händelser under andra revolutioner. Först vacklar de småborgerliga och mellanliggande samhällskrafterna obeslutsamt mellan de mäktiga historiska lägren, proletariatet och borgarklassen. Deras lidanden i livet och delvis deras sinnens ädla längtan och höga ideal får dem att sympatisera med proletariatet, så länge proletariatet inte bara agerar revolutionärt utan också verkar ha möjlighet att segra. Trycket från massorna och deras behov tvingar till och med de fascistiska ledarna (som påverkas av denna situation) att åtminstone flörta med det revolutionära proletariatet, även om de inte har någon personlig sympati för det. Men när det blir uppenbart att proletariatet har övergivit målet att driva revolutionen vidare, att det under påverkan från de reformistiska ledarna, av rädsla för revolutionen och respekt för kapitalisterna drar sig tillbaka från slagfältet – då hittar de breda fascistiska massorna vägen dit där majoriteten av deras ledare, medvetet eller omedvetet, befann sig redan från början: bredvid borgarklassen.

Borgarklassen och fascismen

Borgarklassen välkomnar givetvis sina nya allierade med glädje. Den ser dem som en kraftig ökning av sin styrka, en beslutsam skock som är beredd till allt möjligt våld i dess tjänst. Borgarklassen är van att härska, och är tyvärr mycket mer erfaren och klok när den bedömer situationen och sina klassintressen än proletariatet, som är van vid att bära ett ok. Redan från början har borgarklassen förstått situationen helt klart, och således den fördel den kan ha av fascismen. Vad vill borgarklassen? Den strävar efter att bygga upp den kapitalistiska ekonomin igen, alltså bevara sitt klassherravälde. Under nuvarande omständigheter är förutsättningen för att uppnå detta mål att utsugningen och förtrycket av arbetarklassen ökar och intensifieras betydligt.

Borgarklassen är väl medveten att den ensam inte har verktyg för att påtvinga de utsugna detta öde. Plågade av en ökande fattigdoms bördor börjar till och med de mest hårdhudade proletärer till sist att göra uppror mot kapitalismen. Dessa omständigheter gör att borgarklassen bara kan dra enda slutsats, nämligen att till och med de reformistiska socialisternas milda och försonliga predikningar med tiden kommer att förlora sin dämpande effekt på proletariatet. Den räknar ut att proletariatet nu bara kan underkuvas och sugas ut med hjälp av våld. Men de våldsmedel som finns tillgängliga för den borgerliga staten har delvis börjat brytas ner. Staten förlorar den ekonomiska styrka och moraliska auktoritet som krävs för att vidmakthålla sina slavars blinda lojalitet och underkastelse. Borgarklassen kan inte längre lita på sin stats vanliga våldsmetoder för att säkerställa sitt klassherravälde. För det behöver den ett utomrättsligt och icke statligt våldsverktyg. Och det tillhandahåller den brokiga samling som utgör den fascistiska pöbeln. Det är därför borgarklassen sträcker fram sin hand så att fascismen kan kyssa den, och, tvärtemot alla sina skrivna och oskrivna lagar, ger den fullständig handlingsfrihet. Den går till och med ännu längre. Den ger näring till fascismen, livnär den och gynnar dess utveckling med alla de medel den har till sitt förfogande vad gäller politisk makt och penningtillgångar.

Det är givet att fascismen har olika kännetecken i alla länder, grundade på speciella omständigheter. Icke desto mindre har den två grundläggande drag: ett låtsat revolutionärt program som på ett ytterst skickligt sätt ansluter sig till de breda samhällsmassornas stämningar, intressen och krav; och användningen av brutal och våldsam terror.

Fascismens uppkomst i Italien

Det klassiska exemplet på fascismens utveckling och natur är Italien. Här hittade fascismen sin grund i ekonomins sönderfall och svaghet. Det kan låta felaktigt, eftersom Italien befann sig bland segrarmakterna. Icke desto mindre hade kriget en förödande inverkan på Italiens ekonomi. Borgarklassen gick ur kriget segerrik men dödligt sårad. Här var landets ekonomiska struktur och utveckling avgörande. Det var bara i norra Italien som det hade uppstått en modern industrikapitalism. I centrala och speciellt södra Italien härskade fortfarande jordbrukskapitalet, i vissa avseenden fortfarande under feodala förhållanden, allierat med en finanskapitalism som ännu inte hade nått den moderna utvecklingens höjder och betydelse. Båda hade en imperialistisk inriktning, båda var fientligt inställda till krig, båda vann lite eller inget på krigets slakt av miljoner. De var en förskräcklig plåga för de icke kapitalistiska bönderna, och tillsammans med dem även småbourgeoisien och proletariatet i städerna. Förvisso håvade den konstgjort uppfödda tunga industrin i

norra Italien in sagolika profiter. Men den saknade djupa rötter – Italien har varken kol eller järn – och inom kort vissnade dess blomstring.

Krigets alla negativa effekter drabbade Italiens ekonomi och regeringsfinanser. En fruktansvärd kris bredde ut sig. Industri, hantverk och handel bröt ihop, den ena konkursen efter den andra följde. Banca di Sconto och företaget Ansaldo, som båda var imperialismens skapelser, kollapsade. Kriget lämnade efter sig hundratusentals människor på jakt efter arbete och mat, hundratusentals invalider, änkor och föräldralösa i behov av mat. Till den armé av personer som återvände [från kriget] på jakt efter arbete och anställning, lade krisen massor av avskedade arbetare, både män och kvinnor, både arbetare och tjänstemän. En massiv våg av misär översvämmade Italien, och nådde sin höjdpunkt mellan sommaren 1920 och våren 1921. Industriebourgeoisien i norra Italien hade samvetslöst agiterat för krig, men var oförmögen att återställa den skövlade ekonomin. Den hade inte den politiska styrkan att mobilisera staten för sina mål. Den hade tappat kontrollen över regeringen, som återgick i händerna på jordbruks- och finanskapitalisterna under Giolittis ledning. Även om detta inte skulle ha hänt, så skulle staten, som gnisslade i varenda led, saknat medel eller möjlighet att hantera krisen och misären.

Den italienska fascismen växte fram tack vare denna situation och i takt med hur den utvecklades. Den förutbestämda ledaren väntade i form av Mussolini. På hösten 1914 hade Mussolini varit överlöpare från den pacifistiska socialismen. Med parollen ”krig eller republik” blev han en fanatisk krigshetsare. I en dagstidning som hade finansierats av ententen, *Il Popolo d'Italia*, lovade han de arbetande massorna att kriget skulle ge dem ett himmelrike på jorden. Tillsammans med industriebourgeoisien vadade han igenom krigets blodbad. Tillsammans med dem ville han omvandla Italien till en modern kapitalistisk stat. För att kunna ingripa som aktiv kraft i en situation som hade vederlagt hans profetior och gick mot hans mål, tvingades Mussolini försöka ställa in sig hos massorna. 1919 bildade han det första *fascio di combattenti* (förbundet för frontsoldater) i Milano. Dess mål var att förvissa sig om nationens överlevnad och blomstring genom att ”ge det revolutionära krigets revolutionära frukter till skyttegravarnas hjältar och det arbetande folket”. Det bildades fascistiska grupper i ett antal städer. Redan från början inledde den nya rörelsen en hård kamp mot de revolutionära arbetarorganisationerna, eftersom dessa enligt Mussolini hade ”splittrat och försvagat nationen” med sitt klasskampsperspektiv. Fascismen vände också sina spjut mot Giolittis regering, som den höll fullt ansvarig för det fruktansvärda lidandet under efterkrigsperioden. Fascismen utvecklades till en början mycket sakta och dåligt. Den bromsades fortfarande av de breda massornas tilltro till socialismen. I maj 1920 fanns det i hela Italien bara omkring 100 fascistiska grupper, ingen av dem med mer än 20-30 medlemmar.

Demoralisering och terror

Inom kort kunde fascismen få näring och styrka från en annan viktig källa. Den objektivt revolutionära situationen ledde till att det uppstod subjektivt revolutionära stämningar inom det italienska proletariatet. De ryska arbetarnas och bönderna lysande exempel hade en stark inverkan här. På sommaren 1920 genomförde metallarbetarna fabriksöckupationer.⁴ Här och där, och ända ner i

⁴ Med början i slutet av augusti och under hela september 1920 tog mer än en halv miljon arbetare, under ledning av metallarbetarna, över fabriker i hela Italien, och gav upphov till en revolutionär situation i landet. Arbetare började organisera produktionen under ledning av fabriksråden, och på många ställen organiserade arbetarna Röda garden för att försvara de ockuperade fabriker. Strejkerna spred sig till järnvägarna och andra arbetsplatser, och många

södra Italien, ockuperade jordbruksproletärer, småbönder och arrendatorer gods eller gjorde på andra sätt uppror mot de stora jordägarna. Men under detta stora historiska ögonblick visade sig arbetarledarna vara svaga i anden. Socialistpartiets reformistiska ledare ryggade förskräckta tillbaka från det revolutionära perspektivet att utvidga fabrikssockupationerna till en kamp om makten. De tvingade in arbetarnas kamp i en snävt begränsad rent ekonomisk rörelse, där ledningen låg i händerna på fackföreningarna. Tillsammans med D'Aragona och andra ledare för Allmänna arbetarförbundet förrådde de, med god nytta av ett utmärkt samarbete med regeringen och speciellt Giolitti, de upproriska löneslavarna och slöt en skamlig kompromiss med arbetsköparna. Ledarna för Socialistpartiets vänster, ur vilken kommunistpartiet senare utkristalliserade sig, var fortfarande alltför oskolade och oerfarna för att ta ledningen över situationen och styra utvecklingen i en annan riktning. Dessutom visade sig de proletära massorna oförmögna att gå förbi sina ledare och driva dem framåt i riktning mot revolutionen.

Fabrikssockupationerna slutade med ett svårt nederlag för proletariatet, och det orsakade modlöshet, tvivel och lättskrämdhet i dess led. Tusentals arbetare vände partiet och fackföreningarna ryggen. Många av dem sjönk ner i likgiltighet och blev andefattiga, medan andra anslöt sig till borgerliga organisationer. Fascismen fick ett allt större stöd bland de desillusionerade och även inom småbourgeoisien och den borgerliga befolkningen. Den hade segrat politiskt och ideologiskt mot den av reformism smittade arbetarklassen. I februari 1921 fanns det omkring 1.000 *fasci*.^{*} Fascismen erövrade massorna med hjälp av hycklade revolutionära krav som de förespråkade med hjälp av samvetslöst demagogisk agitation. Den uppblåsta verbala radikalismen riktades framförallt mot regeringen Giolitti, "nationens förrädare".

Men det var med eld och svärd som fascismen gick vidare med sin andra "fiende": de internationella arbetarorganisationerna, fosterlandsfienderna. I enlighet med sina republikanska, antimonarkistiska och imperialistiska uppfattningar krävde Mussolini att den kungliga dynastin skulle avsättas och bokstavligen talat att Giolitti skulle halshuggas. Hans lärjungar började "tukta" de "nationsfientliga", det vill säga de klassmedvetna arbetarnas organisationer med direkt, blodig terror. På våren 1921 genomförde fascisterna sina första "straffexpeditioner". De slog till mot proletärerna på landsbygden, vars högkvarter ödelades och brändes ner, och vars ledare mördades. Först senare utvidgades den fascistiska terrorn till proletariatet i de större städerna. Åklagarna lät allt detta äga rum utan hänsyn till lag och rättvisa. Både industri- och jordbruksbourgeoisien stödde öppet den fascistiska terrorismen, med pengar och på andra sätt. Även om fabrikssockupationerna slutade med ett nederlag, fruktade borgarklassen ett framtida återupplivande av proletariatets makt. Vid kommunalvalen hade socialisterna erövrat en tredjedel av de 8.000 kommunerna. Det var nödvändigt med förebyggande aktioner. Förvisso!

Fascistiska valframgångar

Regeringen hade alltså både orsak och möjlighet att slå ner fascismen med våld, eftersom den agerade hotfullt mot den. Men i den rådande situationen skulle det ha stärkt arbetarrörelsen. Hellre

fattigbönder och lantbruksarbetare genomförde jordockupationer. Men det italienska Socialistpartiet och fackföreningsfederationen vägrade se denna revolutionära rörelse som något annat än facklig kamp, och så småningom tynade rörelsen bort.

* I engelska texten står "fascists", men det verkar orimligt eftersom det enligt texten fanns 2-3.000 fascister redan i maj 1920 – öa.

fascisterna än socialisterna och revolutionärerna, tänkte Giolitti. Den sluga gamla räven upplöste parlamentet och utlyste nya val i maj 1921. Han skapade en "allians för ordningen" mellan alla de borgerliga partierna, och tog med de fascistiska organisationerna. Under valkampanjen använde sig fascismen av högljudda republikanska appeller. Men den antimonarkistiska och antidynastiska agitationen tystnade nu när Jordbrukspartiets ledare och massor anslöt sig. De fascistiska framgångarna vid valet berodde till stor del på detta stöd och *fascis* ökade utbredning och ökande styrka, och i maj 1921 hade de 2.000 grupper. Genom att översvämma den fascistiska rörelsen med krafter från jordbruket, utsatte Mussolini otvivelaktigt sig själv och sin sak för risker. Han insåg att han genom att upphöra med den låtsat revolutionära antimonarkistiska agitationen, övergav ett starkt motiv för massorna att ansluta sig till fascisterna.

När valkampen var över ville Mussolini återgå till sina paroller från 1919. I en intervju med en journalist från *Giornale d'Italia* – som representerar den tunga industrins intressen – slog han fast att de valda fascisterna inte skulle delta i öppnandet av parlamentet eftersom de inte kunde ropa "Länge leve kungen!" efter talet från tronen. Detta tillkännagivande fick fascismens landsbygdsdel att visa sin styrka. Ett antal deputerade som hade valts med stöd från fascisterna lämnade för att ansluta sig till monarkisterna och nationalisterna. För att lösa dispyten sammankallades ett möte med de fascistiska deputerade tillsammans med regionala delegater från *fasci*. Mussolini och hans förslag besegrades. Han höll tillbaka sin republikanism med förklaringen att han inte ville splittra fascismen på denna fråga.

De fascistiska redskapen

Detta nederlag fick Mussolini att gripa sig an att konstituera fascismen som ett organiserat och centraliserat parti. Fram tills dess hade den bara varit en lösrig rörelse. Omvandlingen ägde rum på den första fascistiska kongressen i november 1921. Även om Mussolini vann i den frågan, så besegrades han vid valet av partiledning som han inte fick full kontroll över. Hans personliga anhängare utgjorde bara hälften, den andra halvan var monarkistiska jordbrukare. Denna situation är betecknande. Den visar en konflikt inom fascismen som ända fram till idag har fortsatt och förvärrats, och som kommer att bidra till fascismens sönderfall. Det är konflikten mellan jordbruks- och industrikapitalet, eller i politiska termer mellan monarkister och republikaner. Partiet har nu 500.000 medlemmar.

Att konstituera fascismen som ett parti räckte i sig själv inte för att ge Mussolini styrkan att bli herre över arbetarklassen, och tvinga proletariatet att med hjälp av ännu mer trist slavgöra bidra till att återupprätta och fortsätta utveckla den kapitalistiska ekonomin. För detta syfte behövde han dubbla redskap. Det ena var att muta arbetarna, och det andra att kväsa dem med väpnat våld och terroristiska medel.

Redskapet för att muta arbetarna skapades genom att grunda fascistiska fackföreningar, som kallades "nationella korporationer". De skulle på ett systematiskt sätt genomföra det fascismen hade gjort ända från början: bekämpa den revolutionära arbetarrörelsen, i själva verket alla arbetarnas självständiga rörelser. Mussolini avfärdar alltid anklagelsen att han för kamp mot arbetarklassen. Han försäkrar alltid att han vill lyfta upp arbetarklassen materiellt och kulturellt och inte dra den bakåt till "en slavliknande tillvaros hemska förhållanden". Men alltihopa måste ske inom ramen för "nationen" och underordnat dess intressen, klasskampen avvisas skarpt.

De fascistiska fackföreningarna bildades med det uttryckliga målet att tillhandahålla ett motgift, inte bara mot proletarietets revolutionära organisationer utan mot all sorts klassorganisering. Varje proletär klassorganisation misstänks genast av Mussolini och hans bödlar för att ha en revolutionär karaktär. Mussolini skapade sina egna fackföreningar, som omfattade alla arbetare, anställda och arbetsköpare inom en given bransch eller industri. En del av de organiserade arbetsköparna har tackat nej till att ansluta sig till Mussolinis fackföreningar, vilket också jordbrukarförbundet och industriförbundet har gjort. Trots sitt kätteri ställs de ändå inte till svars med fascistiska straffexpeditioner. Dessa råder äger bara rum mot proletärer, som kanske inte ens är med i den revolutionära rörelsen men ändå kämpar i linje med sina klassintressen. Tiotusentals arbetare har blivit tvingade att ansluta sig till de fascistiska fackföreningarna, som sägs omfatta omkring 800.000 medlemmar.

De fascistiska grupper som terroriserar och kuvar arbetarklassen i Italien är de så kallade skvadronerna. De utgör en militär organisation som har utvecklats ur straffexpeditionerna på landsbygden. Gäng av ”bestraffare” uppstod spontant här och var, men blev sedan permanenta organisationer med betalda legosoldater som har terror som yrke. Med tiden utvecklades skvadronerna till en rent militär styrka som genomförde kuppen och stöder Mussolinis diktatoriska makt. Efter maktövertagandet och upprättandet av den fascistiska staten, blev den legaliserad som en ”nationell milis”, en del av den borgerliga staten. Skvadronerna har officiellt förklarats vara förpliktigade att stå i ”Guds, nationens och premiärministerns tjänst” – märk väl: inte kungens. Det finns olika bedömningar av deras styrka. Vid tiden för den fascistiska kuppen⁵ uppgick de till mellan 100.000 och 300.000, idag är de en halv miljon.

Den misslyckade generalstrejken

Precis som de reformistiska ledarnas misslyckande och förräderi hjälpte fascismen att födas, så föregicks även fascismens erövrande av statsmakten av ännu ett reformistiskt förräderi och misslyckande och därmed ännu ett nederlag för det italienska proletarietet. Den 31 juli [1922] ägde det rum ett hemligt möte med italienska reformistiska ledare – både från fackföreningarna och [Socialist]partiet. Turati var där, precis som D’Aragona. Mötet beslutade att utropa en generalstrejk genom Allmänna arbetarförbundet till den 1 augusti, en strejk som varken var förberedd eller organiserad.⁶ Som läget var kunde den bara sluta med ett fruktansvärt nederlag för proletarietet. På många ställen började inte strejken förrän den hade fallit samman på andra ställen. Det blev ett lika stort och ödesdigert nederlag som fabrikssockupationerna hade varit. Det gav fascisterna mod att genomföra sin kupp, samtidigt som det avskräckte och demoraliserade arbetarna, så att de passiva och utan hopp avstod från fortsatt motstånd och lät allt hända. Efter kuppen beseglades de reformistiska ledarnas förräderi när Baldesi, en av det italienska fackförbundets och Socialistpartiets mest inflytelserika ledare, på order av Mussolini förkunnade att han var beredd att sätta sig i den fascistiska regeringen. Denna skamliga allians föll – vilken vanära – inte samman på grund av reformisternas motstånd och protester, utan på grund av de fascistiska jordbrukarnas motstånd.

5 Syftar på fascisternas ”marsch mot Rom” den 22–29 oktober, 1922, vid vars slut Mussolini ombads bilda regering.

6 Den 31 juli 1922 tillkännagav Alleanza del Lavoro – som samlade fackföreningen CGL och andra fackföreningar – en generalstrejk mot Mussolinis regim, som skulle börja nästa dag. Den dåligt organiserade strejken kom efter vågor av fascistiska angrepp, som hade genomförts praktiskt taget ostraffat, och mitt under en ökande demoralisering inom arbetarklassen, och fick dålig uppslutning bland arbetarna och möttes av ett våldsamt förtryck. Som ett resultat av det kapitulerade ledarna och avblåste strejken den 3 augusti.

Kamrater! Denna korta översikt gör det möjligt för er att se sammankopplingen i Italien mellan fascismens utveckling och det ekonomiska förfall som utarmade och vilseledde massorna, mellan fascismens utveckling och de reformistiska ledarnas förräderi – dessa fegisar som övergav proletariatet under kampen. Kommunistpartiets svaghet spelade också en roll. Helt frånsett dess numeriska svaghet, gjorde partiet förvisso också ett politiskt misstag när det bara betraktade fascismen som ett militärt fenomen och förbisåg dess ideologiska och politiska sida. Låt oss inte glömma att fascismen i Italien, redan innan den slog ner proletariatet med terrorhandlingar, hade vunnit en ideologisk och politisk seger över arbetarrörelsen, ett faktum som låg bakom dess triumf. Det vore farligt att inte fundera över betydelsen av att besegra fascismen ideologiskt och politiskt.

Fascismens löften och hur de lyckats genomföra dem

Vad gäller fascismens organisering och styrka, är det uppenbart att den inte kunde ha utvecklats på det sätt som vi kort har skisserat här bara på grund av att den hade ett program som var mycket tilltalande för de breda massorna. Vi står inför en fråga som är viktig för proletärer i alla länder: vad har fascismen gjort efter att den tog makten för att förverkliga sitt program? Vilken karaktär har den stat som den valt som sitt verktyg? Har det visat sig att det är den stat de har utlovat, som skulle stå över klasser och partier och ge rättvisa till alla samhällsskikt? Eller har den visat sig vara ett verktyg för den besuttna minoriteten och speciellt industribourgeoisien? Det bedömer man bäst genom att jämföra de viktigaste kraven i fascisternas program med hur de har genomförts.

Vad utlovade fascismen i politiska termer när den stormade in som Simson med vilt böljande hår?

En reform av rösträtten och konsekvent tillämpad proportionell representation. Vad ser vi? Den gamla bristfälliga lagen om proportionell representation från 1919 ska upphävas och ersättas av en vallag som är ett skämt, en förbannad parodi på proportionell representation. Det parti som får flest röster ska få två tredjedelar av platserna i parlamentet. Det har förts en debatt om det skulle vara två tredjedelar eller tre fjärdedelar. Enligt de senaste rapporterna i pressen kommer fascisterna att vara nöjda med att det största partiet – det vill säga de själva – får två tredjedelar, och att den resterande tredjedelen ska fördelas proportionellt mellan de övriga partierna. Vilken valreform!

Mussolini lovade kvinnorna rösträtt och rätt att bli valda. Nyligen hölls en internationell borgerlig konferens för kvinnlig rösträtt i Rom.⁷ Mussolini hedrade älskvärt kvinnorna med sin närvaro, och förklarade med ett ljuvt leende att kvinnor kunde få rösträtt – men bara i kommunalval. De skulle således fortfarande förnekas politiska rättigheter. Dessutom skulle inte alla kvinnor få rättigheter i kommunalvalen, bara de som kunde bevisa en viss utbildningsnivå, plus kvinnor med ”krigsmedaljer” och kvinnor vars makar hade tillräckligt mycket pengar för att betala en viss skattenivå. Det är hur han håller sitt löfte avseende lika rättigheter för kvinnor.

I sitt program hade fascismen med avskaffande av senaten och skapandet av ett ekonomiskt parlament, jämte det politiska. Vi har inte hört något mer om det ekonomiska parlamentet. Men när Mussolini höll sitt första tal till senaten, detta soprum fullt av reaktionärer, så lovprisade han dess strålande bidrag i det förgångna och bekräftade dess nuvarande stora bedrifter – och allt detta krävde att senaten skulle få ökat inflytande över lagstiftandet.

Det fascistiska programmet krävde att det omedelbart skulle sammankallas en nationell församling

⁷ Syftar på Internationella alliansen för kvinnlig rösträtts nionde kongress, som hölls i Rom 12-19 maj 1922.

för att reformera konstitutionen. Hur står det till med det? Inte ett ord har sagts om denna församling. Tvärtom ser den konstitutionella reformen ut så här: parlamentet – som är sammansatt på det sätt jag har beskrivit, vilket betyder att fascismen är majoritetsparti – föreslår premiärminister. Den föreslagna fascistiska premiärministern måste sedan bekräftas av kungen. Premiärministern sätter samman regeringen precis hur han vill, presenterar sig själv och sin regering för parlamentet, och får en förtroenderöst, varefter parlamentet lämnar scenen och ajourneras i fyra år – det vill säga för hela sin mandatperiod.

Låt oss jämföra fascisternas löften på det sociala området med vad de har genomfört. Fascismen utlovade lagligt skydd för åttatimmarsdagen och inrättandet av minimilön för både industri- och jordbruksarbetare. Den lag om åttatimmarsdag som nu har föreslagits har hundra undantag och avslutas med ett förbehåll att den i vissa fall kan ogiltigförklaras. Dessutom har åttatimmarsdagen i praktiken redan försvunnit för breda skikt inom proletariatet, i synnerhet järnvägsarbetare, postanställda och andra kommunikations- och transportanställda, för vilka – efter exakt samma mönster som ”den eländiga hunden Groener”⁸ – åtta timmars jour på arbetet ersätts av åtta timmars faktiskt utfört arbete.

Hur ser situationen ut avseende införande av minimilön? Eftersom fackföreningarna har fjätrat och ödelagts av terroristhandlingarna, och tack vare att de fascistiska ”korporationerna” utlovade ”sambällsfred”, har arbetsköparnas motstånd mot lönekraven stärkts så mycket att arbetarna i den dåliga ekonomiska situation som råder inte ens har lyckats försvara sina tidigare lönenivåer. Det har skett lönesänkningar på i genomsnitt 20-30% – 50% för många arbetare. Det finns faktiskt fall där lönerna sänkts med 60%.

Fascismen talade om försäkringar för äldre och invalider, som skulle skydda dem mot den värsta fattigdomen och det värsta lidandet. Och vad hände med detta löfte? Den usla inledningen på socialbidrag för äldre, skröpliga och sjuka tog formen av en fond med 50 miljoner lira, men den har nu avskaffats. De 50 miljonerna ströks helt enkelt ur budgeten ”för att spara pengar”, så de som lider av fattigdom har inte längre tillgång till socialbidrag. Ur budgeten ströks också de 50 miljonerna lira till arbetsförmedlingar och stöd till arbetslösa, och 60 miljoner lira för de kooperativa kreditkassorna.

Fascismen hade tagit upp kravet på att arbetarna skulle delta i den tekniska ledningen av fabrikerna – med andra ord kontroll av produktionen. De lovade att de offentliga företagen skulle underkastas arbetarrådets tekniska kontroll. Nu övervägs en lag som helt enkelt avskaffar arbetarråden. Dessutom ska de offentliga företagen lämnas över för att drivas av privata företagare, vilket delvis redan har genomförts. Tillverkningen av tändstickor, som tidigare var ett statligt monopol, har nu hamnat i händerna på privata profitörer. Det har också verksamheten med postpaket, telefonindustrin, radio- och telegramverksamheten och även järnvägarna. Mussolini har sagt att fascisterna är ”liberaler i ordets klassiska mening”.

Låt oss betrakta några av fascismens resultat på det ekonomiska området. Fascismen utlovade en genomgripande skattereform. Deras ”auktoritära” stat skulle använda sin makt för att införa en allmän och starkt progressiv skatt på kapital, som i viss mån antogs vara en ”expropriering av kapital”. Men det som följde var att diverse skatter på lyxvaror som ekipage, bilar och liknande

8 Wilhelm Groener var järnvägsminister i Tyskland och hade vidtagit åtgärder för att slå ner en landsomfattande strejk bland järnvägsarbetarna i februari 1922.

avskaffades. Det rättfärdigades med att sådana skatter ”begränsar den nationella produktionen och ödelägger egendom och familjer”. Dessutom planeras nu en utvidgning av de indirekta skatterna, med ett lika fantasifullt rättfärdigande, nämligen att utvidgningen av dessa skatter skulle minska konsumtionen och på så sätt gynna utlandsexporten. Dessutom har kravet att säkerheter ska stå i sin ägares namn – den så kallade ”säkerhetsnominaliteten” – avskaffats, vilket har öppnat dörren på vid gavel för skattesmitare.

Mussolini och hans kompisar krävde konfiskering av kyrkans tillgångar. Istället för det har den fascistiska regeringen återinfört ett antal gamla och sedan länge avslutade eftergifter till prästerskapet. Religiös undervisning i skolorna avskaffades för 50 år sedan. Mussolini har återinfört den och idag måste det hänga ett krucifix i alla skolor.

Fascismen hade krävt att regeringskontrakten på krigsleveranser skulle förändras och att upp till 85% av krigsprofiterna skulle gå till regeringen. Vad hände? Parlamentet bildade en kommission för att göra en översyn av kontrakten på krigsleveranser. Den skulle lägga fram en rapport inför hela parlamentet. Det skulle utan tvekan ha komprometterat de flesta av den tunga industrins ledare, fascismens beskyddare och välgörare. Ett av Mussolinis första beslut var att denna kommission bara skulle rapportera till honom personligen, och att alla som avslöjade något om rapportens innehåll skulle straffas med sex månaders fängelse. Vad gäller att beslagta krigsprofiter så tystnade fascisternas trumpeter om denna punkt, medan miljarder godkändes till den tunga industrin för att täcka olika sorters leveranser.

Fascismen ville också göra en grundläggande översyn av de väpnade styrkorna. Den krävde att den stående armén skulle avskaffas, kort värnpliktstid, att armén skulle begränsas till försvar av landet istället för att delta i imperialistiska krig, och så vidare. Hur genomfördes detta program? Den stående armén avskaffades inte. Tiden för obligatorisk värnplikt ökade från 8 till 18 månader, vilket utökade den 250.000 man starka armén till 350.000. Förvisso avskaffades Guardia Regia, en sorts militärt beväpnad och organiserad polis. Det kanske var på grund av att den var mycket impopulär bland folk, och i synnerhet arbetarna, efter att ha ingripit mot möten, strejker och liknande? Tvärtom! Mussolini ansåg den vara alltför ”demokratisk” eftersom den svarade inför inrikesministeriet och inte generalstaben, och Mussolini fruktade att dessa styrkor kunde hamna i konflikt med hans skvadroner och agera mot honom.

Guardia Regia hade innefattat 35.000 poliser. För att kompensera för det ökades Carabinieri från 65.000 till 90.000. Dessutom fördubblades antalet poliser – till och med kriminalare och tullpoliser. Vidare omvandlade den fascistiska regeringen skvadronerna av ”svartskjortor” till en nationell milis. Deras antal beräknades till en början till 100.000, men enligt ett beslut nyligen i det fascistiska lägret ska antalet i framtiden öka till en halv miljon.

Skvadronerna infiltrerades av de nationalistiska ”blåskjortorna” – monarkistiska landsbygdsstyrkor – ett faktum som måste ha fått Mussolini att darra av rädsla för ett uppror mot hans diktatur. Redan när skvadronerna började uppträda, vidtog han åtgärder för att underställa dem partiets politiska ledning, det vill säga under hans överhöghet. Han trodde att det målet hade uppnåtts när skvadronerna underställdes en nationell högsta ledning som hade valts av partiledningen. Men den politiska ledningen kunde inte förhindra konflikter inom skvadronerna, konflikter som blev allt hårdare när nationalisterna, ”blåskjortorna”, gick med i skvadronerna. För att minska deras inflytande, ordnade Mussolini fram ett beslut som gjorde det obligatoriskt för alla partimedlemmar att ansluta sig till

den nationella milisen, så att den blev lika stark som partiet. På detta sätt hoppades Mussolini kuva de landsbygdsstyrkor som gjorde motstånd mot honom. Men när partimedlemmarna kommer med i milisen så kommer de politiska konflikterna bara att byggas in i den, och konflikterna kommer att utvecklas vidare tills de leder till förfall.

De väpnade styrkorna skulle bara försvara fosterlandet. Det var ett löfte. Men arméns snabbt ökande storlek och den enormt omfattande upprustningen är inriktade på mer omfattande imperialistiska äventyr. Artilleriet har utvidgats enormt, officerskårens storlek har utökats, och flottan får speciellt stöd. Ett stort antal kryssare, torpedbåtar, ubåtar och liknande har beställts. Flygvapnet utvecklas på ett speciellt iögonfallande sätt. Det har redan lagts order på 1.000 nya flygplan och det har byggts många flygfält. Flygvapnet har en egen kommission, och hundratals miljoner lira har godkänts till den tunga industrin för att bygga de allra modernaste dödsmaskinerna och mordiska dödsredskapen.

När man jämför den italienska fascismens program med hur det faktiskt tillämpades, blir en sak uppenbar: rörelsens fullständiga ideologiska bankrutt. Det finns en skriande motsättning mellan vad fascismen utlovade och vad den gav till massorna. Allt tal om hur den fascistiska staten skulle ställa nationens intressen över allting sprack som en såpbubbla så fort det utsattes för verklighetens vind. "Nationen" visade sig vara borgarklassen, den perfekta fascistiska staten visade sig vara en vulgär, hänsynslös borgerlig klasstat. Denna ideologiska bankrutt måste förr eller senare leda till politisk bankrutt.

Fascismens motsättningar

Och den dagen närmar sig. Fascismen klarar inte ens av att hålla samman de olika borgerliga strömningar med vars tysta och välgörande stöd den kom till makten. Fascismen ville skaffa sig kraft till en social pånyttfödelse genom att ta kontroll över staten och utnyttja dess maktapparat för sina egna syften. Den har inte ens helt lyckats kuva den byråkratiska apparaten. Det har brutit ut en hård kamp mellan den gamla befästa byråkratin och de nya fascistiska ämbetsmännen. Samma motsättningar finns mellan den gamla reguljära armén och den fascistiska milisen med sina nya ledare. Konflikten mellan fascismen och de borgerliga partierna ökar.

Mussolini planerade att skapa en enad borgerlig klassorganisation i form av det fascistiska partiet som en motvikt till det revolutionära proletariatet. Det är därför han lade ner så mycket kraft på att krossa eller införliva alla borgerliga partier. Han lyckades införliva ett enda parti, nationalisterna.⁹ Som vi har sett finns det många tecken på att denna sammanslagning har två sidor. Försöket att förena de borgerliga, liberala, republikanska och demokratiska grupperna inom ett konservativt ramverk misslyckades ömkligt. Tvärtom: den fascistiska politiken har fått resterna av den borgerliga demokratin att utnyttja sin tidigare ideologi. Inför Mussolinis maktoffensiv och användande av våld har de tagit upp kampen "för att försvara konstitutionen och återställa de gamla borgerliga friheterna".

Fascismens oförmåga att befästa och fördjupa sitt grepp om den politiska makten illustrerades väl av deras förhållande till det katolska Folkpartiet,¹⁰ otvivelaktigt det största och mest inflytelserika borgerliga partiet i Italien. Mussolini räknade med att han skulle lyckas bryta loss detta partis

⁹ Italienska nationalistiska förbundet anslöt sig till Mussolinis fascistiska parti i mars 1923.

¹⁰ Syftar på det Kristdemokratiska italienska folkpartiet.

landsbygdsbaserade höger och förena den med fascisterna, samtidigt som de därmed försvagade vänstern och säkerställde att partiet skulle upplösas. Saker och ting gestaltade sig på ett annat sätt. Vid *popularis* senaste kongress i Turin blev det ett sannskyldigt ramaskri mot fascismen. De i partiets höger som försökte tala positivt och försvara fascismen buades ner. Den allra hårdaste kritiken av deras politik möttes tvärtom av entusiastiskt bifall.

Bakom dessa konflikter – de som jag har nämnt och andra – står en klasskonflikt som inte kan snackas bort med organisatoriska manövrar och predikningar om samhällsfred. Klassmotsättningar är mäktigare än alla ideologier som förnekar att de existerar, och dessa motsättningar hittar uttryck trots fascismen, i själva verket tack vare fascismen och mot den. *Popularis* agerande återspeglar en medvetenhet bland breda lager av småbourgeoisien i städerna och småbönderna om sin ställning som klass och deras motsättningar mot storkapitalet. Detta är utomordentligt viktigt när det gäller fascisternas grepp om makten i Italien, eller rättare sagt för det sönderfall som den är på väg mot. Dessa skikt, och speciellt kvinnorna bland dem, är starkt påverkade av katolicismen och kyrkan. Mussolini har därför gjort allt han kan för att vinna Vatikanen till sig. Men Vatikanen har inte vågat motsätta sig de första ansatserna till ett antifascistiskt uppror bland bondemassorna i Folkpartiet.

Småbönderna ser att fascismen ger borgarklassen lägre skatter, ökade möjligheter att undvika skatt och feta kontrakt. Samtidigt känner sig småbönderna tyngda av ökade skatter genom indirekta betalningar och speciellt genom att jordbruksinkomsten räknas om. Samma sak gäller de småborgerliga massorna i städerna. De hamnar i hård opposition genom att den segerrika fascismen har avskaffat hyreskontrollen. Återigen har hyresvärdarna obegränsad makt att tvinga på dem höga hyror. Småböndernas och lantbruksarbetarnas tilltagande uppror får sitt skarpaste uttryck i just de landsbygdsregioner där fascismen inbillade sig att dess skvadroner hade knäckt allt motstånd. Till exempel stormade mer än 1.000 bönder i Boscoreale nära Neapel stadshuset i protest mot betungande skatter. På tre ställen i provinsen Novara lyckades lantbruksarbetarna med framgång kräva sina tidigare löner och arbetsförhållanden. De gjorde det genom att ockupera ett antal gods, faktiskt med stöd från fascistiska skvadroner. Det är uppenbart att tanken på klasskamp börjar slå rot även inom fascistens led.

Proletariatets uppvaknande

Av särskild betydelse är att delar av proletariatet som varit berusade och förgiftade av fascismen har vaknat. Samtidigt är fascismen oförmögen att försvara arbetarnas intressen mot borgarklassen, och oförmögen att hålla de löften den har givit, speciellt till de fascistiska fackföreningarna. Ju större framgångar den får, desto mindre kan den framställa sig som proletariatets beskyddare. Fascismen kan inte ens tvinga arbetsköparna att hålla de fascistiska löftena om fördelen med gemensamma organisationer.¹¹ När bara ett fåtal arbetare är organiserade i de fascistiska organisationerna, kanske kapitalisten kan betala bättre löner till dessa få. Men närhelst massorna samlas i de fascistiska organisationerna, tar arbetsköparna inte hänsyn till de ”fascistiska bröderna”, eftersom det skulle kosta för mycket – och när det handlar om pengar och profiter uppvisar de kapitalistiska herrarna ingen vänlighet.

Proletariatets uppvaknande har speciellt skyndats på av det stora antal arbetare som har kastats ut på

11 Syftar på de fascistiska fackföreningarna, som kallades korporationer, och antogs vara ”gemensamma organisationer” för arbete och kapital.

gatan utan levebröd, inte bara i privata företag utan också i offentliga företag. Strax efter den fascistiska kuppen avskedades 17.000 järnvägsarbetare. Ytterligare avsked följde och det väntar säkert fler. Regeringens arméverkstäder stängdes och lämnade 24.000 arbetare utan inkomst, och lämnade över dem till obegränsad utsugning i de privata verkstäderna.

Ett häftigt uppror mot den fascistiska ekonomiska politiken håller på att uppstå just bland de arbetare som organiseras av fascisterna själva. I Turin, Neapel, Trieste, Venedig och ett stort antal andra städer var det de fascistiska fackföreningarna som utan undantag tog ledningen och förenade sig med andra partier och organisationer – inklusive de kommunistiska och syndikalistiska arbetarna – i en massiv demonstration mot avskeden och att verkstäderna stängdes. Flera hundra krigsinvaliderna som hade avskedats från arméverkstäderna reste från Neapel till Rom för att protestera mot de orättvisor som de hade drabbats av. De hoppades att Mussolini själv skulle ge dem rättvisa och skydd, men som belöning för sin tillit arresterades de istället så fort de lämnade tåget. Hamnarbetarna i Monfalcone och Trieste, och arbetare på många andra ställen och industrier – alla av dem medlemmar i fascistiska organisationer – har gått till handling. På en del ställen har fabriksokupationer återigen ägt rum, i själva verket genomförda av arbetare i fascistiska fackföreningar, med välvillig tolerans eller stöd från skvadronerna.

Dessa fakta visar att ideologisk bankrutt leder till politisk bankrutt, och att det framförallt kommer att bli arbetarna som återigen snabbt kommer att börja tänka på sina klassintressen och plikter.

Vilka kommer att störta fascismen?

Det går att dra många slutsatser. För det första får vi inte betrakta fascismen som ett homogent fenomen, som ett granitblock mot vilket alla våra ansträngningar kommer att brytas sönder. Fascismen är till sin natur motsägelsefull, och omfattar olika motstridiga krafter som kommer att leda till internt förfall och sönderfall. Vi måste föra en mer energisk kamp, inte bara för de proletärer som har fallit för fascismen, utan också för små- och mellanbourgeoisien, småbönderna, de intellektuella – med ett ord alla skikt som genom sin ekonomiska och sociala ställning idag hamnar i en allt hårdare konflikt med den storskaliga kapitalismen.

Men det vore ytterst farligt att anta att det ideologiska och politiska förfallet i Italien kommer att leda till ett snabbt militärt sammanbrott. Fascismens militära förfall och sammanbrott kommer förvisso att komma – det måste komma – men på grund av de tillgängliga maktinstrumentens tröghet kan det bli en långvarig och utdragen process. Det italienska proletariatet kommer att befria sig från fascismen. Det kommer återigen att bli medvetet, starkare och mer målmedvetet under kampen för sina intressen. Det kommer återigen att ta upp den revolutionära klasskampen för sin frihet. Men under denna process måste de italienska kamraterna och proletariatet räkna med att fascismen, när den går under ideologiskt och politiskt, kommer att angripa dem med militär terrorism, med ett omåttligt och skoningslöst våld. Vi måste vara beredda! Även under sin dödsstrid lyckas monster ofta utdela förödande slag. Av den orsaken måste de revolutionära proletärerna, kommunisterna och socialisterna följa klasskampens väg, och vara redo och beväpnade för hårda strider.

Det värsta vi kan göra är att låta vår historiska förståelse av fascismen få oss att bli inaktiva, att vänta, eller gå i riktning mot att skjuta upp beväpningen av oss själva och kampen mot fascismen.

Ja, fascismen är förvisso dömd till inre förfall och sönderfall. Den kan bara tillfälligt tjäna borgarklassen som ett verktyg i klasskampen. Den kan bara tillfälligt, vare sig det är lagligt eller olagligt, stärka den borgerliga staten styrka mot proletariatet. Men det vore ändå katastrofalt för oss att hamna i rollen som begåvade och raffinerade observatörer av denna förruttnelseprocess. Tvärtom är det vår ålagda plikt att med alla tänkbara medel driva på och skynda på denna process.

Fascismen i Tyskland

Det är proletariatets speciella plikt, men inte bara i Italien där denna process troligen kommer att ske först. Det är också en uppgift för det tyska proletariatet. Fascismen är ett internationellt fenomen, det är vi alla överens om. Utöver Italien är den hittills starkast i Tyskland. Här har dess tillväxt gynnats av krigsresultatet och revolutionens misslyckande. Det är förståeligt, med tanke på vad vi vet om fascismens rötter.

Den tyska ekonomin har ödelagts särskilt svårt genom nederlaget i kriget, kostnaderna för krigsskadestånden och Versaillesfördraget.¹² Landet är helt igenom ödelagt. Regeringen är svag, utan auktoritet, en leksak i händerna på Stinnes och hans kompisar.¹³ Enligt min åsikt finns det inget land där det finns en så stor motsättning mellan revolutionens objektivt mogna förutsättningar och proletariatets subjektiva omognad, ett resultat av de reformistiska ledarnas förräderier, åskådning och agerande. Ingenstans föll socialdemokratien samman så skamligt vid krigsutbrottet som i Tyskland. Här var den kapitalistiska industrin högt utvecklad. Här kunde proletariatet vara stolt över sin starka organisation och långvariga marxistiska skolning. Vi kan gå med på att de brittiska, franska och österrikiska socialdemokratiska partierna och alla de organisationer som förenades i Andra internationalen hade sina starka punkter. Men det ledande partiet, mönsterpartiet, var det tyska socialdemokratiska partiet. Dess sammanbrott är därmed ett mer oförlåtligt och upprörande brott än de andra arbetarpartiernas sammanbrott. Det finns större anledning att förlåta de andra partiernas sönderfall när kriget bröt ut än det finns för det tyska socialdemokratiska partiet. Effekterna av detta sammanbrott slog tillbaka särskilt hårt och destruktivt mot de proletära massorna. När den tyska imperialismen slogs sönder av ententens imperialism var förutsättningarna särskilt gynnsamma för fascismen att snabbt växa fram.

Men trots allt är jag övertygad om att Mussolinis kupp har gynnat fascismen i Tyskland mer än Versaillesfördraget och ockupationen av Ruhr¹⁴ med alla sina våldsdåd. Kuppen gav de tyska fascisterna ett större uppsving än någon annan händelse. Det gav dem självförtroende och tilltro till sin egen seger. Ett nederlag och sammanbrott för fascismen i Italien skulle genast ge fascisterna i Tyskland ett kraftigt demoraliserande slag och vara mycket uppmuntrande för proletariatet. I synnerhet som proletariatet kan säga: fascismen i Italien segrade och åtnjöt maktens höjder under en period, men nu finns den inte längre, inte bara för att den har slitits sönder av inre motsättningar,

12 Fredsfördraget i Versailles, som skrevs under den 28 juni 1919, mellan de allierade staterna och Tyskland, innehöll bland sina villkor att 10% av Tysklands territorium skulle tillfalla Frankrike, Belgien, Danmark och Polen, och krävde att Tyskland skulle betala 33 miljarder dollar [461 miljarder dollar i 2016 års värde] i krigsskadestånd till ententens stater.

13 Hugo Stinnes var en av den tyska kapitalistklassens mest framstående medlemmar med ett enormt, mångfasetterat ekonomiskt imperium.

14 Den 11 januari 1923 invaderade och ockuperade 60.000 franska och belgiska trupper Ruhrområdet i Tyskland – centrum för dess stål- och kolproduktion – i ett försök att avkräva Tyskland krigsskadestånden som de underlåtit att betala i enlighet med Versaillesfördragets villkor. Ockupationen varade till 1925.

utan också på grund av de proletära massornas meningsfulla aktioner där. Denna förståelse skulle sprida sig internationellt, oavsett situationen i de enskilda länderna.

Så det är vår internationella plikt att arbeta av all vår kraft för att besegra fascismen i Italien. Men under dessa ansträngningar får vi inte glömma att det finns en förutsättning för att vi ska lyckas få bukt med fascismen utomlands, och det är att vi också med all kraft bekämpar och grundligt besegrar den organiserade fascismen i våra egna länder.

Jag har skisserat fascismens utveckling i Italien ganska fullständigt – om än långtifrån tillräckligt fullständigt – eftersom den är mogen, klart definierad och fullständig inför våra ögon. De italienska kamraterna kommer att fylla ut mina anmärkningar. Jag kommer inte att beskriva fascismen i andra länder, det kan delegaterna från våra partier i dessa länder göra.

Bekämpa fascismens lockelse

I den resolution jag har föreslagit skisseras olika metoder som vi kan använda, olika uppgifter som vi måste genomföra för att få övertaget över fascismen. Jag kommer inte att diskutera resolutionen i detalj, jag tror att den talar för sig själv. Jag vill bara betona att dessa uppgifter följer två linjer. En grupp av uppgifter syftar till att besegra fascismen ideologiskt och politiskt. Denna uppgift är enormt viktig. Den kräver i viss mån ett nytt tänkande eller mer exakt bedömning av en del samhällsfenomen som är speciella för fascismens inre väsen. Den kräver också intensiv aktivitet. Vi måste, som jag sa från början, vara medvetna om att fascismen är en rörelse för de svältande, de lidande, de besvikna och de utan framtid. Vi måste försöka rikta oss till de samhällsskikt som för närvarande förfaller till fascism och antingen dra med dem i vår kamp eller åtminstone neutralisera dem under kampen. Vi måste med klarhet och styrka förhindra dem från att förse den borgerliga kontrarevolutionen med trupper. I den mån vi inte vinner dessa skikt till vårt parti och våra ideal, och inte lyckas införliva dem i de kämpande revolutionära proletära kamptruppernas led, så måste vi lyckas neutralisera dem, kastrera dem, eller vilket ord ni nu vill använda. De får inte längre hota oss som borgarklassens krigare. Förutsättningarna för vår seger finns i de levnadsförhållanden som det borgerliga klassherraväldet påtvingar dessa sikt i detta skede av den historiska utvecklingen.

Enligt min åsikt är det ytterst viktigt att vi målmedvetet och konsekvent genomför den ideologiska och politiska kampen om dessa skikt, inklusive den borgerliga intelligentsian. Vi måste inse att det är obestridligt att allt större massor söker en utväg ur vår tids fruktansvärda lidande. Det rör mycket mer än att fylla sin mage. Nej, de bästa av dem försöker undkomma ett starkt själsligt lidande. De längtar efter nya och orubbliga ideal och en världsåskådning som gör det möjligt för dem att förstå naturen, samhället och sitt eget liv, en världsåskådning som inte är sterila formuleringar utan fungerar kreativt och konstruktivt. Låt oss inte glömma att de våldsamma fascistiska gängen inte bara består av sluskar från kriget, frivilliga legosoldater, betalda trasproletärer som njuter av terrorhandlingar. Bland dem hittar vi också dessa samhällsskikts mest energiska krafter, de som är mest förmögna till utveckling. Vi måste gå till dem med övertygelse och förståelse för deras förhållanden och deras glödande längtan, arbeta bland dem och visa dem en lösning som inte leder bakåt utan istället framåt mot kommunismen. Kommunismens övergripande storslagenhet som världsåskådning kommer att göra dem sympatiskt inställda till oss.

Till massorna!

Till skillnad från Andra internationalen är inte Komintern en international för den vita proletära eliten i Europa och Amerika. Det är en international för exploaterade av alla raser. Således måste kommunistpartierna i alla länder nu inte bara vara förtruppskämpe för lönearbetare i ordets snäva betydelse, inte bara tala för intressena hos de proletärer som utför kroppsarbete, utan också vara förkämpe för intellektuella arbetare, ledare för alla samhällsskikt vars livsviktiga intressen och längtan efter att uppnå en högre kultur ställer dem i allt större motsättning till den kapitalistiska samhällsordningen. Jag välkomnar därför med glädje vårt plenarmötes beslut att ta upp kampen för en arbetar- och bonderegering. Den nya parollen är inte bara obestridligt tillämpbar i stora jordbruksländer på Balkan som Bulgarien, Rumänien och så vidare. Den är också av stor betydelse för Italien, Frankrike, Tyskland och i synnerhet USA. Parollen är så gott som en förutsättning för kampen att besegra fascismen. Den kräver att vi går tillsammans med de utsugna småböndernas och lantbruksarbetarnas breda skikt och skänker dem den befriande kommunismens glädjande budskap. Uppgiften är att visa alla de samhällsskikt där fascismen rekryterar stora anhängarskaror, att vi kommunister försvarar deras intressen genom ett intensivt arbete mot det borgerliga klassherraväldet.

Det finns en annan sak som vi måste göra. Vi får inte inskränka oss till att kämpa med och för massorna med vårt politiska och ekonomiska program. Det är sant att de politiska och ekonomiska kraven pressar på och ställer sig i förgrunden. Men hur ska vi erbjuda massorna mer än bara försvar av deras levebröd? Vi måste på samma gång ge dem kommunismens hela ädla innehåll som världsåskådning. Om vi gör det så kommer vår rörelse att slå rot i alla samhällsskikt, och speciellt bland borgerliga intellektuella, som genom den senaste historiska utvecklingen har blivit osäkra i sitt tänkande och sina strävanden, som under vår tids tumult har förlorat sin gamla världsåskådning utan att lyckas hitta en ny. Låt oss se till att dessa sökare inte går vilse.

I denna tankegångs anda säger jag, "Till massorna!" Men låt mig understryka en förutsättning för framgång. Vi får inte glömma Goethes ord: "Getretener Quark wird breit, nicht stark."¹⁵ Vi måste behålla vår kommunistiska ideologi med all sin kraft och klarhet. Ju mer vi går till massorna desto mer nödvändigt är det att kommunistpartiet är organisatoriskt och ideologiskt enat. Vi kan inte hålla ut oss själva brett som en pöl som löser upp sig i massorna. Det skulle leda till skadlig opportunist, och våra ansträngningar bland massorna skulle falla samman i ett förödmjukande nederlag. Om vi gör eftergifter till massornas "bristande förståelse" – och jag menar både de gamla och de nya massorna – så överger vi vår sanna uppgift som parti. Vi förlorar det som är viktigast för sökare – det som binder samman dem: flammorna från ett nytt samhällsliv som värmer och lyser upp och ger hopp och styrka under kampen.

Vi behöver omforma våra agitatoriska och propagandistiska metoder och vår litteratur i linje med dessa nya uppgifter. Om inte berget kommer till Mohammed så har Mohammed inget annat val än att gå till berget. Om de nya massorna som vi måste dra till oss inte kommer till oss så måste vi hitta dem och tala med dem på deras eget språk, ett språk som motsvarar hur de ser på saker och ting, utan att ge upp det allra minsta av vår kommunistiska åskådning. Vi behöver speciell litteratur för

15 Bokstavligen "ost som trampats ner breder ut sig men blir inte stark". Från Goethes *Väst-östlig divan*. De efterföljande raderna klargör vad Goethe menar: "Hamra den bestämt till en stark gjutform och den tar form – en stark tegelsten att bygga med."

statstjänstemän och alla sorters små- och mellanbourgeoisie, och även litteratur som ägnas åt arbete bland intellektuella. Låt oss inte underskatta det roll som intellektuella kan spela, inte bara under revolutionen utan också efter den. Låt oss erinra oss det utomordentligt skadliga sabotage som intellektuella utförde i Ryssland efter novemberrevolutionen [1917]. Vi vill lära oss av de ryska brödernas erfarenheter. Det är därför vi måste förstå att det är långtifrån oviktigt huruvida intellektuella är med oss eller mot oss, både i samband med revolutionen och efter att den ägt rum.

Arbetarnas självförsvar och enhetsfronten

Således ålägger oss kampen mot fascismen en rikhaltig samling nya uppgifter. Varenda sektion i Kommunistiska internationalen har till plikt att ta itu med dessa uppgifter och genomföra dem på ett sätt som motsvarar de speciella omständigheterna i deras land. Och vi måste vara medvetna om att det inte i sig själv räcker att besegra fascismen ideologiskt och politiskt för att skydda det kämpande proletariatet mot denna fiendes ondska och våld.

För närvarande har proletariatet ett trängande behov av självförsvar mot fascismen, och detta skydd mot den fascistiska terrorn får inte negligeras ens för ett ögonblick. Det är inte bara proletariatets säkerhet och själva existens som står på spel, det handlar också om deras organisationers överlevnad. Idag finns det behov av ett proletärt självförsvar. Vi får inte bekämpa fascismen på det sätt som reformisterna i Italien gjorde, som bönföll dem att ”lämna oss ifred, så kommer vi att lämna er ifred”. Tvärtom! Möt våld med våld. Men inte våld i form av individuell terror – det kommer oundvikligen att misslyckas. Utan istället våld som den revolutionärt organiserade proletära klasskampen.

Vi har här i Tyskland redan tagit de första stegen mot arbetarklassens organiserade självförsvar mot fascismen, genom att bilda fabriksavdelningar.¹⁶ Dessa självförsvarsenheter behöver spridas och efterliknas i andra länder som en grund för internationella framgångar mot fascismen.

Men en proletär kamp och självförsvar mot fascismen kräver en proletär enhetsfront. Fascismen frågar inte om fabriksarbetaren har en själ som är målad i Bayerns blå och vita färger, eller inspireras av den borgerliga republikens svarta, röda och gyllene färger, eller av den röda fanan med hammaren och skäran. Den frågar inte om arbetaren vill återställa Wittelsbachdynastin [i Bayern], är en entusiastisk anhängare till Ebert, eller skulle föredra att se vår vän Brandler som president för den tyska sovjetrepubliken. Det enda som betyder något för fascismen är att de möter en klassmedveten proletär, och sedan klubbar de ner honom. Det är därför arbetarna måste förena sig för kamp, utan att bry sig om parti- eller fackföreningstillhörighet.

Proletariatets självförsvar mot fascismen är en av de starkaste drivkrafterna för att upprätta och stärka den proletära enhetsfronten. Utan en enhetsfront är det omöjligt för proletariatet att genomföra självförsvaret på ett framgångsrikt sätt. Därför är det nödvändigt att utöka vår agitation på fabrikena och fördjupa den. Våra ansträngningar måste övervinna all likgiltighet och bristande klassmedvetande och solidaritet i tänkandet hos de arbetare som säger: ”Låt de andra kämpa och

¹⁶ Syftar på *Proletarische Hundertschaften* (ibland översatt som de ”proletära hundradena”), som var arbetarmiliser till självförsvar mot hotet om attacker och mord från paramilitära högergrupper. De organiserades först på initiativ från arbetarrådsrörelsen i centrala Tyskland i februari 1923. Det tyska kommunistpartiet försökte bygga upp dem till en nationell enhetsfrontsrörelse som också kunde användas under kampen om den revolutionära makten. I maj 1923 fanns tiotusentals arbetare registrerade i deras led.

agera, det har inte jag med att göra.” Vi måste i varenda proletär banka in övertygelsen att det har med dem att göra. ”Glöm inte mig. Jag måste vara med. Segern är i sikte.”

Varenda proletär måste känna sig som mer än en löneslav, en leksak i kapitalismens och makt-havarnas vindar och stormar. Proletärerna måste känna sig som och se sig som en del av den revolutionära klassen, som kommer att smida om de besuttnas gamla stat till sovjetsystemets nya stat. Först när vi höjer varenda arbetares revolutionära klassmedvetande och tänder beslutsamhetens flamma hos arbetarna, kan vi lyckas att militärt förbereda och genomföra det nödvändiga störtandet av fascismen. Oavsett hur brutal världskapitalets offensiv för en tid må vara mot världsproletariatet, oavsett hur rasande den må vara, så kommer proletariatet att kämpa sig igenom till en slutlig seger. Trots fascismen ser vi att den kapitalistiska ekonomin, den borgerliga staten och klassherraväldet närmar sig sitt slut. Tecknen på fascistiskt förfall och sönderfall i det borgerliga samhället talar högt och tydligt till oss om en kommande seger, under förutsättning att proletariatet kämpar med kunskap och vilja i en enhetsfront. Det är det som behövs!

Över det nuvarande kaoset kommer proletariatets jättelika skepnad att resa sig med ett rop: ”Jag har viljan! Jag har styrkan! Jag är kamp och seger! Framtiden tillhör mig!”

Lästips:

[Kampen mot nazismen i Tyskland](#), av L Trotskij. Majoriteten av de texter som Trotskij skrivit i frågan om fascism/nazism.

[Fascismen som massrörelse](#), av Arthur Rosenthal (= Rosenberg). Klassisk analys från 1934.

[Fascism och storfinans](#), av Daniel Guérin. En klassisk, mycket läsvärd, analys av fascismen.

[Fascismens uppkomst](#), av Robert Paris. Om fascismen i Italien.

[Om fascismen](#). En "klassisk" text (från 1928) om fascismens natur.

[Om fascismen och nazismen i Italien, Tyskland, England och Norden.](#), av Anders Hagström.